

■ Bioloog Freek Vonk ruimt met een groep kinderen in de Biesbosch afval op tijdens de Landelijke Opschoondag van vorig jaar. foto Arie Kievit/ANP

‘Opschonen is schone schijn’

door Annemieke van Dongen

DEN HAAG – Meer dan 85.000 Nederlanders gaan vandaag gewapend met vuilniszak en grijpstok de straat op om zwerfafval te verzamelen. Met ruim 1300 opruimacties in buurten en parken, in polders en op het water, trekt de Landelijke Opschoondag meer vrijwilligers dan ooit. „Eigenlijk alle Nederlanders geven om een schone buurt, blijkt uit ons onderzoek”, jubelt de organisator, de Stichting Nederland Schoon. „Van schone buurten, bermen en bossen wordt iedereen blij.”

Dat geldt echter niet voor de Landelijke Opschoondag. Juist vanuit de hoek van mensen die zich elke dag met de problemen rond zwerfvuil bezighouden, klinkt stevige kritiek op de actie. „Ik heb er een dubbel gevoel bij”, zegt Peter Smith, directeur van de stichting Klean en bedenker van #Zwerfje, een actie om mensen aan te sporen elke dag minstens één stuk zwerfvuil op te ruimen. „Het is natuurlijk mooi dat de actie aanspoort bij te dragen aan een schonere wereld. Anderzijds is de organisatie van de Opschoondag

een wolf in schaapskleren. Achter de schermen is de Stichting Nederland Schoon bezig het stategie-systeem onderuit te halen. Daarom doe ik zelf niet mee aan deze schone schijn.”

Dat zit zo: de Stichting Nederland Schoon wordt gefinancierd door het Afvalfonds verpakkingen. Die organisatie is opgericht door het bedrijfsleven, dat van de overheid de milieubelasting van hun verpakkingen moet terugdringen. De frisdrankproducenten en supermarkten, die een grote vinger in de pap hebben binnen het Afvalfonds, lobbyen al jaren om het stategie-systeem op PET-flessen af te schaffen. Dat systeem zou teveel kosten en de drempel voor consumenten verhogen om frisdrank te kopen. Staatssecretaris Mansveld van Milieu staat niet afwijzend tegenover het afschaffen van statiegeld. Wel moeten de bedrijven dan eerst alle afspraken nakomen over onder meer het recyclen van meer afval. Dat is tot nu toe niet gebeurd.

Milieuorganisaties vrezen dat zonder statiegeld nog veel meer afval op straat belandt. Zij zouden het liefst zien dat er ook statiegeld

Tienduizenden vrijwilligers gaan vandaag zwerfafval opruimen. Volgens critici lenen zij zich voor *greenwashing* door bedrijven.

komt op kleine flesjes en blikjes. De kosten om rondslingerend afval op te ruimen, bedragen volgens een rapport van Deloitte uit 2010 zo'n 250 miljoen euro per jaar. Dat bedrag komt grotendeels voor rekening van gemeenten.

Rogier Hörchner, een advocaat die is gespecialiseerd in afval, vindt dat de Opschoondag burgers in de mangel neemt. „Vrijwilligers lenen zich onbewust voor *greenwashing* van het bedrijfsleven, dat zelf onvoldoende verantwoordelijkheid neemt voor het probleem van zwerfafval. Producenten van blikjes, flesjes en andere verpakkingen zijn medeverant-

woordelijk voor het afval dat in de natuur belandt.” Hoewel hij zelf elke dag drie stuks zwerfafval probeert op te ruimen, laat de afvaladvocaat de opschoonacties in zijn woonplaats Breda vandaag links liggen.

Tweede Kamerlid Liesbeth van Tongeren (GroenLinks) vindt dat het bedrijfsleven de hand in eigen boezem moet steken voordat het burgers bij schoonmaakacties betrekt. „Als ze het afvalprobleem serieus willen aanpakken, moeten ze bij de bron beginnen: minder verpakkingen produceren. Dit doet me denken aan het voorval woensdag in Utrecht, waarbij de gemeente zelf afval verspreidde in een park omdat vrijwilligers die het kwamen schoonmaken anders niks te doen hadden.”

Van Tongeren stelt dat de stichting Nederland Schoon veel duidelijker moet communiceren wie de financier erachter is: het bedrijfsleven. „Het zou heel jammer zijn als deelnemers aan de Opschoondag achteraf het gevoel krijgen dat ze zich hebben geleend voor een *greenwash*-actie van bedrijven die vervuulende verpakkingen produceren.”

“Producenten van blikjes en flesjes zijn ook verantwoordelijk voor afval in de natuur

Rogier Hörchner, advocaat